

LUMINA.

Eae de d'ove ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretiu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
" dimetate de anu . . . 3 fl. v. a.
" patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
" dimetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca.
Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a o 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl., éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiulu publicatiuniloru se se anticipe.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Invitare de prenumeratiune

la

„LUMINA“,

fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Cu prim'a ianuariu 1873. „Lumina“ intra in alu d'ole anu alu esistintiei sale. Marturimu cá acésta intreprindere a sinodulu eparchiale, onoratulu publicu a imbraciat'o cu o caldura multu mai mare, de cátu ce se sperá. Desclinata interesare si spriginire au manifestatu parintii protopopi si preoti, domnii inspectori si invetiatori, precum si on. comune bisericesci. Indemnati si incuragiati de acést'a, ni vom dá tóta trud'a ca in anulu ce vine, se inavutimu cuprinsulu foii si se-i marimu formatulu; ceea ce sperámu a púté face, dupa ce acum am trecutu de multisoru peste greutatile inceputulu.

Conditionile de prenumeratiune remanu totu celea din fruntea foii.

Prenumeratorii din 1872. vor capetá, precum li s'au promis, „Statutulu Organicu“ dupa tiparire.

Esté cu scopu ca parintii protopopi si dd. inspectori se primésca a supra-le sarcin'a de colectanti ai prenumeratiuniloru, fiindu cá asiá potu se tiena mai bine in evidintia publicitatea ce se dá ordinatiuniloru consistoriali in respectivele loru suere de activitate.

Éra pentru acei domni prenumeratori, cari vreu se se adreseze redactiunei de a dreptulu, alaturámu la acestu numeru epistóle de prenumeratiune.

Aradu, 19. decembre, 1872.

Redactiunea.

PARTE OFICIALE.

776. Pl.

Cercularu consistorialu

catra tóte oficiele bisericesci din districtulu Oradanu (Biharei.)

Cu capetulu anului curinte 1872. espira periodulu de trei ani, pe care in sensulu statutulu organicu se alésera pela anulu 1869—1870. comitetele si epitropiele parochiale, nu altecum sínódele, comitetele si epitropiele protopresbiterale; e aci dar timpulu, de a se face cele necesarie, ca numitele corporatiuni bisericesci cu inceputulu anului viitoriu 1873. se se restaureze pe unu periodu nou de trei ani; spre care scopu pe bas'a dispusatiuniloru statutulu organicu, onoratulu cleru si dreptcredintiosulu poporu din districtulu acestui consistoriu spre scire, acomódare si efectuire se facu cunoscuté urmatóriele:

I. Sínódele parochiale, care dupa stat. org. §. 12. in fiesce care anu trebuie se se tiena in lun'a lui Ianuariu, — pentru anulu viitoriu 1873. se voru convocá nu numai pentru agendele ordinare (§. 21.) ci anume si pentru ca se aléga pre comitetulu si epitropia parochiala si pre membrii mireni ai sinodulu protopresbiteralu.

II. La convocarea sínódeloru parochiale trebuie observatu §. 9. din stat. org. dupa care parochulu localu séu administratorulu parochialu e detoriu celu putienu cu opta dile nainte de sinodu a publicá poporulu in biserica diu'a sinodulu si obiectéle de pertractatu, si a face scire protopresbiterulu séu administratorulu protopresbiteralu, pentru de a poté fi si acél'a de fatia la sinodu.

III. Fiinduca sínódele protopresbiterale, care in tota anulu trebuie se se tiena regulatu la prim'a séu a dou'a dumineca din lun'a lui Februariu (§. 45.) in anulu viitoriu 1873. voru fi deodata sínóde constituante; si fiindca convocarea acelor'a trebuie se premérga cu 14 dile (§. 42.): asiá dara, ca oficiele protopresbiterale se póta avé timpuriu scire despre alegérite membriloru sínódeloru protopresbiterale efectuite in sínódele parochiale, e fórte de doritu, ca sínódele parochiale se se tiena pretotindencia in care-va di dela 1. pana la 15. Ianuariu 1873. si nu mai tardiu; ér publicarea acestoru sínóde parochiale atinsa in punctulu II. se se faca Dumineca nainte de serbatórea naserii Domnulu, adeca in 24. Decembre a. c. séu la insasi serbatórea naserii.

IV. Se facu atente epitropiele parochiale: cá la capetulu anului curinte, séu celu multu in dilele prime ale lui Ianuariu 1873. dar la tóta intempleria nainte de ce se va tienie comitetulu si sinodulu parochialu, se-si inchiae socotile anuali, si acele se se le predee comitetulu parochialu de pana acumu (§. 21. §. 23. p. 11. §. 27. p. 5.)

V. Epitropiele parochiale, dupa ce voru predá comitetulu socotile atinse in punctulu IV., voru remané si mai departe in functiune, pana candu nu se va alege in sinodulu parochialu comitetu si epitropia noua, candu apoi socotile interimali dela 1. Ianuariu intrun'a cu tóte averile miscatórie si nemiscatórie, ce le au avutu sub manipulare, le voru predá pe langa inventariu comitetulu parochialu nou, si prin acél'a epitropiei noue. (§. 27. p. 1.)

VI. Comitetele parochiale de acumu sunt reflectate: ca la incheerea anului (§. 21.) dar negresitu anca nainte de ce se va tienie sinodulu parochialu, se se adune la siedintia; acolo se primésca dela epitropia si se examine socotile anuali (§. 23. p. 11.); apoi se ordine — pe cátu va aflá de lipsa — revisiunea casei (§. 27. p. 5.) si in fine pe langa substernarea socotiloru epitropiei, se faca reportu generalu la sinodulu parochialu despre averea miscatória si nemiscatória a comunei, precumu si unu proiectu de bugetu pentru anulu nou (§. 21.)

Reflectarea acést'a si cea de sub punctulu IV. au de motivu ingrigirea: ca nucum-va prin unele si altele neregularitati se se puna pedeci la activitatea comitetelor si epitropieloru, ce voru fi se se aléga de nou.

VII. Comitetele parochiale de acumu numai atunci se voru disolvá, candu sinodulu parochialu va fi alesu pre membrii comitetulu nou; ér pana atunci remanu in activitate mai alesu pentru trebile curinte, ce nu suferu amenare.

VIII. Sínódele parochiale convocate si adunate conformu punctelor de mai sus I. II. si III. dupa ce voru luá dela comitetulu parochialu reportulu generalu, si ratiunile atinse sub punctulu VI. si asupr'a acelor'a voru decide, numai decátu voru pertractá celealte obiecte, pentru cari anume voru fi fostu conchiamate (§. 9.) apoi voru staveri bugetulu anului nou cu considerarea proiectulu facutu de comitetu (§. 7. p. 3. 4. 5.) dupa ceea voru alege pre membrii comitetulu nou, si deosebi pre membrii epitropiei parochiale, pre toti acesti'a pe unu periodu nou de trei ani (§. 17. 18. 24. 25. si 26.) in fine: sínódele parochiale voru alege trebuintiosulu numeru de membri la sinodulu protopresbiteralu dupa normele, ce urméza mai josu.

IX. Comitetele parochiale ce voru fi alese in sínódele parochiale pe noulu periodu de trei ani, se voru constitui numai de cátu, alegendu-si din sinulu seu câte una presiedinte apoi si

câte unu notariu (§. 18.) si dupa acést'a constituire voru pasi in activitate pentru agendele, ce li competu (§. 23.)

X. Epitropiele parohiale nou alese asemenea voru intrá numai de câtu in functiune; anume voru primí dela comitetele parohiale pe langa inventariu averea comunala, si voru provedé agendele, ce cadu in sfer'a lor. (§. 27.)

XI. In acele comune bisericesci, care un'a cu alt'a la olalta sustienu un'a séu mai multe scóle populare, déca ele pana acumu nu voru fi avutu unu comitetu scolaru comunu, — comitele parohiale voru alege din sinulu seu câte trei membri, cari intranduse din tóte comunele apertinenti, voru formá comitetulu comunu scolaru pe siese ani. (§. 28.)

XII. Comitetele comune scolarie atinse in punct. XI. voru alege o epitropia comuna scolarie preste totu din patru membri, pe durata de trei ani. (§. 28.)

XIII. Pentru restaurarea sinódeloru protopresbiterale pe unu periodu nou de trei ani, se voru alege atátu membrii din cleru, câtu si cei mireni in proportiunea staverita in §. 38. alu statutului organicu; si alegerea acést'a, dupa normele precisate mai josu, se va efectui câtu se póte mai curendu, ca apoi sinódele anuale protopresbiterale, ce sunt de a se tiené in prim'a séu a dou'a duminéca din Februaru, va se dica in 4. séu 11. Februaru 1873. se fie deodata sinóde constituante; ér oficiile protopresbiterale se fie in stare de ale convocá in restimpulu legalu, adeca cu 14 zile mai nainte. (§. 42.)

XIV. Alegerea membrilor din cleru pentru sinódele protopresbiterale, conformu §-lui 40. din statutulu organicu, si cerculariulu normativu alu Preasantiei Sale domnului episcopu diecesanu alu nostru din 24. Iuliu 1869. Nr. 874. se va efectui asia: cá fiesce care oficiu protopresbiteralu va defige unu terminu, si va anumí unu locu acomodat, la care si unde va conchiamá apoi pe intrég'a preotime din protopresbiteratulu respectivu; ér la terminulu defiptu, sub presiedinti'a protopresbiterului séu administratorului protopresbiteralu, preotimea adunata va alege prin aclamare séu prin votisare trebuintiosulu numeru de membri preotiesci ai sinodului protopresbiteralu (§. 38.) despre actulu alegerei se va face protocolu cu valóre de credentionalu, si se va predá oficiulu protopresbiteralu.

XV. Pentru alegerea membrilor mireni ai sinódeloru protopresbiterale, in puterea autorisarii, ce o au consistoriele in §§. 40. si 140. ai statutului organicu, si conformu procederei urmate la prim'a constituire a sinódeloru protopresbiterale, consistoriulu a decisu: ca acestea alegeri, intre liniamentele, ce ni le pune in vedere cerculariulu normativu episcopescu din 27. Noembre 1869. Nr. 1387. se se efectuésca — precumu s'a atinsu mai susu sub punctulu III. in sinódele parohiale dupa modulu urmatoriu:

1. Fiesce care protopresbiteratu in proportiunea poporatiunei (§. 38.) e impartitu câte in 16 séu in 24 de cercuri electorale (§. 40.) dintre care fiesce-care cercu va alege câte unu membru mirénu pentru sinodulu protopresbiteralu. Impartirea acést'a in cercuri electorale se tramite cu cerculariulu presinte la fiesce-care oficiu protopresbiterale spre a face cunoscutu la publicarea acestui cerculariu fiesce-carei'a comune bisericesci: déca aceea de sine forméza unu cercu electoralu, séu dóra la olalta cu alte comune anumite.

2. La ocasiunea, candu in sinódele parohiale se va face alegerea membrilor mireni pentru sinodulu protopresbiteralu — se lasa pe voi'a sinódeloru parohiale, ca ele singuru numai pentru actulu acest'a se-si póta alege dupa buna placere unu presiedinte ad hoc, cu abateré dela §. 10. si analogu cu §. 91. lit e) din statutulu organicu; dar pe langa acést'a sinódele parohiali au se-si aléga si câte doi barbati de incredere pentru controlarea votisarii, precumu si unu notariu pentru cele scripturistice, fara ca prin tóte aceste se se altereze natur'a sinódeloru parohiale (§. 7. p. 6. combinatu cu §§. 40. si 140.)

3. Unde o comunitate bisericésca singura de sine forméza unu cercu electoralu: acolo sinodulu parochialu prin aclamare séu prin votisare nominala alege definitivu unu membru mirénu la sinodulu protopresbiteralu; despre alegere se face protocolu subscrisu de presiedinte, de barbati de incredere si de notariu; apoi unu esemplariu alu protocolului, se tramite delocu la oficiulu protopresbiteralu, si acél'a se privesce ca credentionalu.

4. Unde o comunitate bisericésca singura de sine forméza doué séu mai multe cercuri electorale: acolo se lasa in voi'a sinodului parochialu, ca dupa modalitatea din punctulu precedinte, séu se aléga in fati'a sinodului parochialu numerulu recerutu alu membrilor mireni, séu se se decompuna in cercurile electorale, dupa numerulu membrilor mireni, ce are de ai alege. La tóta intemplantarea inse e de lipsa, a se tramite la oficiulu protopresbiteralu rezultatulu alegerii, precumu s'a spusu mai nainte sub punctulu 3.

5. Unde unu cercu electoralu se compune din doué séu mai multe comune bisericesci: acolo pentru alegerea unui membru mirénu la sinodulu protopresbiteralu, respectivele sinóde parohiale au a pasi in urmatoriulu modu:

a) In sinodulu parochialu constituitu dupa punctulu 2. de mai susu, se face votisare nominala câte pe unu individuu, pre care singuraticii alegatori lu-afla demnu de a fi membru sinodului protopresbiteralu. Individulu acél'a póte fi séu din respectiv'a comuna, séu din alt'a. Alegerea prin aclamare aci nu are locu.

b) Voturile singuraticiloru alegatori, fie acele câtu de diverginte, trebuie se se iee la protocolu; ér decumva votisarea a fostu secreta adeca prin siedule: tóte siedulele trebuie se se puna sub coperta, apoi se se sigileze si asia sigilate se se alature la protocolulu alegerii.

c) Dupa terminarea votisarii se inchiae protocolulu despre decurgerea ei; protocolulu acést'a se subscie de presiedinte, de barbati de incredere si de notariu; apoi dinpreuna cu siedulele de votisare, déca votisarea va fi fostu secreta, se pune sub sigilulu presiedintelui, séu a vreunui dintre barbati de incredere, si asia sigilatu se dá in man'a barbatiloru de incredere, ca la timpulu si locul anumitu se-lu duca in persóna la protopresbiteru, respective la administratorulu protopresbiteralu.

d) Oficiulu protopresbiteralu timpuriu, si pe câtu se póte anca la publicarea acestui cerculariu, va dá de scire comunelor respective sinódeloru: in carea di, si unde au a se aduná barbati loru de incredere cu protocólele de votisare.

e) La terminulu ce lu va fi defiptu oficiulu protopresbiteralu, barbati de incredere se voru aduná la locul anumitu, aducendu cu sine protocólele de votisare sigilate; apoi protopresbiterulu séu locotenintele lui in fiinti'a de fatia a barbatiloru de incredere va deschide pe rondu tóte protocólele de votisare; le va ceti cu tonu inaltu; va scrutiná rezultatulu votisarii pentru singuraticiele cercuri deosebi, si va face cunoscutu rezultatulu sumariu; apoi pre acél'a, care dint'unu cercu va fi intrunitu mai multe voturi, lu va dechiará de membru alesu alu sinodului protopresbiteralu; ér decumva doi séu mai multi aru avé in asomene numeru voturile cele mai multe, va face, ca intre aceia se decida sórtea; in fine despre rezultatulu unui astfelu de scrutiniu, va luá protocolu subscrisu prin toti cei de fatia, si astfelu de protocolu va avé valóre de credentionalu pentru celu alesu.

XVI. Dupace se va scí, cá alegerea membrilor sinodului protopresbiteralu e pusa pretotindenia in lucrare, — oficiulu protopresbiteralu va emite unu cerculariu catra clerulu si poporulu din protopresbiteratulu respectivu, prin care va convocá la unu locu acomodat sinodulu protopresbiteralu anume pe 4. séu — daca va aflá de bine — pe 11. Februaru 1873. dar negresitu pe un'a séu pe alt'a din acestea doué zile. — Convocarea acést'a trebuie se premérge celu putieniu cu 14. zile, si in convocare trebuie se se espuna obiectele de pertractatu (§. 42.) intre cari afara de agendele ordinare (§. 50.) ca obiectu principalu e de a se anumí nou'a constituire a sinodului, comitetului si epitropiei protopresbiterale pe unu periodu nou de trei ani.

Astfelu de cerculariu convocatoriu e de a se tramite de dreptulu si la singuraticii membri preotiesci si mireni alesi pentru sinodulu protopresbiteralu, daca aceea aru fi cu locuinti'a in alte tracturi, séu daca ori-cumu póte avé locu ingrigirea, cá densii nu voru fi pe alta cale insciintati despre terminulu sinodului si despre aceea, ca sunt alesi de membri sinodali.

XVII. Adunanduse membrii sinodului protopresbiteralu, se va suscepe nainte de tóte verificarea loru; apoi constituinduse sinodulu pe trei ani sub presiedinti'a protopresbiterului respective administratorului protopresbiteralu, cu unu notariu pentru agendele scripturistice (§. 44.) — se va apucá numai decátu între celalalte agende ordinare (§. 50.) de alegerea comitetului (§. 57—60) si a epitropiei protopresbiterale (§. 64.) ambele pe unu periodu de trei ani; totuodata va provedé eventualminte si cele prescise pentru unu comitetu centralu in trebile scolastice comune cu altu séu cu alte protopresbiterate (§. 65.)

XVIII. Scăunele protopresbiterale, ca foruri judecătorești de prim'a instantia, alese la prim'a introducere a statutului organicu, si investite cu jurisdictiune canonica, remanu si mai departe in activitate, si numai intru atát'a vinu de a se restaurá in sinódele protopresbiterale, in câtu unii membri ai loru prin mórte séu prin alte stramutari voru fi incetatu din functiune; in care casu locurile vacante sunt de a se deplini conformu §. lui 55. combinatu cu §. 53. din stat. org. si a se substerne alegerea la consistoriu pentru indeplinirea formelor canonice.

XIX. La tóte alegerile atinse mai susu e de insemnatu: cá membrii, cari pana acumu au fostu alesi in vre-un'a din respectivele corporatiuni, potu fi alesi de nou, déca totu mai au calificarea prescisa (§§. 6. 18. 25. 26. 40. 41. 57.)

XX. Oficiile protopresbiterale sunt insarcinate a grabi cu publicarea acestui cerculariu asia, ca eela multu pana in 23, a unei curinte se ajunga la tote parochiile submanuate spre care scopu li se tramite unu numeru corespundietoriu de copie procurate in tipariu; — ér despre terminarea alegerilor noue se faca aicia reportu, substernendu totu-odata list'a membriloru comitetelor si epitropieloru protopresbiterale pentru insemnare in siematismulu personalulu eparhialu.

Oradea-mare, 4. Decembre, 1872. — *Consistoriulu eparhialu gr. or. din Oradea-mare.* — **Mironu Românulu** m. p. Archimandritu si vicariu episcopescu.

PARTE NEOFICIALE.

Preotii de astadi cum i-avemu, ce se faca intru a corespunde chiamarii loru?

Pietatea, moral'a, darea de esemple vrednice de imitatu, — acestea se fie insusirile preotului. Credinciosii privescu la preotu casi intr'o oglinda. Se cuvine preotului a fi oglinda frumoasa pururia. Nu pentru luesu si nici pentru pompa preotulu póta imbracamintele preotiesci, ci le póta pentru ca, privindu la ele, se-si aduca a minte de missiunea sa de la Dumnedieu, si de virtutile cari trebuie se fia impreunate cu missiunea preotiesca, precum blandeti'a, bun'a cuviintia, pietatea, moral'a. Preotii au se se presinte ca ingerii ⁽¹⁾, trebuie se se arete lucrandu astu-feliu ale lui Dumnedieu, standu facia cu Dumnedieu, ⁽²⁾ Preotulu slugindu sta cu ingerii ⁽³⁾.

Pietatea trebuie se fie adeverata, confórma invetiaturiloru bisericesci. Am vediutu pre multi preoti cá la cele religiose adaugu, repetiescu, facu feliurite cerimonii sub pretestu de pietate, dar ast'a nu e pietate, ci este séu o pestrecere nesocotita a prescrizeloru bisericesci si rituali, séu o fatiaria de carea trebuie se ne ferimu pentru cá asia ni-au demandatu Domnulu nostru Isus Cristos. — Am vediutu éراسi si de acei preoti, cari scurta din rugatiuni si din tipicu, converséza in altariu precum nu se cuvine. Densii se credu preoti culti, dar sunt mai rei de cátu ceia de cari pomeniui mai nainte. Cei d'anteiu au credintia positiva, desí n'au invetiatura, éra cesti din urma nu au nici credintia positiva nici invetiatura.

In urma, ii scusámu pre toti prin cuvintele lui Al. Sturza: „Credinti'a si barbat'i'a nóstra a dese se smin-tesce prin desiartatiunea lumii, prin seracia, prin patimele si ticalosiile omenesci“ ⁽⁴⁾ Inse, de alta parte, se nu se pérda din vedere invetiatur'a Santului Apostolu Paulu, I. catra Corint. capu 10. v. 13: „Ve ispititi mai multu.“ Fii priveghiatoriu si luatoriu a minte de tine insuti. cá: „Blastematu e acel'a, carele face lucrurile Domnului cu nebagare de séma.“ (Ieremi'a, capu 48 v. 10.)

Moral'a preotului, cátu trebuie se fie de nalta, o indegetéza si insisi credinciosii atunci, candu i dicu: „parinte!“ Ti se dice „parinte,“ pentru cá se pretinde se Te porti casi unu parinte. Vórbele si faptele Tale se marturisésca pururia cá esti vrednicu de numele ce Ti se da. Deci preotulu se se ferésca de fapte dejositorie, de participari in petreceri urite, prin certe si betii se

perde demnitatea preotului. Joerile in carti, mintiunile, cari nu se potu suferi la unu mirénu, cum s'ar poté trece cu vederea la preoti?

Esemple bune dá preotulu atunci: a) candu si-implinesce chiamarea sa, b) candu este iubitoriu de ordine c) candu economi'a, cas'a, famili'a sa le direge si conduce cu intieptiune si demnitate.

Cátu despre implinirea chiamarii preotiesci, nu mé potu estinde cu vorb'a prea departe, pentru cá asiu trece peste cadrulu de articlu intr'o fóia periodica. Deci in asta privintia indegetezu la „Compendiulu de dreptulu canonicu alu metropolitulu nostru Andrei, si a nume la §. 186. unde se insira tote detorintiele preotului. Acésta carte, ce germanii, grecii si rusii o au tradusa, éra noi romanii in originalu, ar trebui s'o citésca si s'o studieze fie-care preotu si fie-care romanu ortodossu. Asiu dorí numai, ca parintii protopopi, in visitatinnea parochieloru, se fie cu mai multa bagare de séma intru a pretinde de la preoti implinirea cu puntualitate a acéstoru detorintie, cu atát'a mai vertosu, cá sunt esprese si deslucite atátu de chiaru si de luminatu, in cátu le póte implini fiecare preotu, fora de greutate.

Cátu pentru ordine, acést'a radica védi'a bisericei, a preotului si a crestiniloru. Biserica, pre langa aceea cá este o institutiune pentru mantuirea sufleteloru nóstre prin ministrarea santeloru taine, mai este inca si scóla. Scopulu bisericei ca scóla este de a ne invetiá cum se ducemu o viétiá crestinésca, pentru ca asia „fora osenda“ se ne invrednicimu a primi santele taine spre mantuirea sufleteloru nóstre. Scól'a tiene multu la disciplina. Biserica tiene cu rigóre la tipicu.

Despre economi'a, cas'a si famili'a preotului, am unele observari, ce mi se pare cá nu vor voi se le apróbe toti colegii mei. Acést'a o conchidu de acolo, fiindu cá pre multi i-am auditu a dese tanguindu-se cumca li plesnesce pelea de pre mani daca mergu in geru, daca taia lemne, sfarma brusi, li greu si tusiescu de pravu daca isi curatia vitele si alte celea. Unii ca acéstia ar dorí se aiba o lefsióra cátu de cátu, ca se-si castige putientica linisce spre a poté ceti si a se calificá spre o implinire mai puntuala si mai eficace a missiunei loru. Acestor'a li respundu cá, ori vor castigá cu timpulu o lefsióra ori nu, economi totu vor trebui se fie. Este o necessitate la Romani ca preotulu se fie economu, se cunosca deplinu ocupatiunea ce o au parochianii sei, ca se-i póta conduce, se li fie esemplu in cultivarea pamentului, a viteloru, gradineloru scl. Preotulu carele n'are economi'a, cátu de cátu, acel'a nu scie dá invetiaturi din viéti'a practica; nu scie nici catechisá, pentru cá nu e in stare se aléga esemple din viéti'a credinciosiloru sei. Romanulu, carele iubesc lucrulu si lu scie stimá, saruta mai bucurosu man'a preotului candu e vangiósa si sanetósa de lucru, de cátu atunci candu e galfeda si cu pele móle din caus'a lenevirii si a morburiloru ce se nascu din lenevire. La tote amenuntele se fie preotulu cu bagare de séma, pentru cá credinciosii privescu neincetatu la densulu. Cunoscu comune de ale nóstre, in cari i-am auditu pe credinciosii dicendu: „A esitu parintele cu plugulu, se esimu si noi. Cauta la granele parintelui, ce frumoase sunt, cauta la vitele lui! Se facemu ronduiéla ca la preotulu nostru!“ Acestea sunt totu atáte mominte frumoase cari indémna preotimea romana si mai departe si cu zelu si mai mare la ordine si la lucru.

¹⁾ „Die Stunden der Andacht“, traduse de Gav. Munteanu, Buzeu, 1845.

²⁾ Vedi: „Simeonu Tesaloniculu“ la pag. 313.

³⁾ St. Gregoriu. Studiulu pastoralu pag. 3.

⁴⁾ Vedi: Epistoliile despre detorintiele preotiesci, compuse de A. Sturza in limb'a rusésca si traduse de Scribanu a. 1843. pag. 103.

Predica, rostita la introducerea in parochia

de
Georgiu Morariu

preot in Jadani.

„Mergendu invetiati tóte némurilo.“
Matei XXVIII 19—20.

Cu síela si temere rostescu cuvintele aceste sante ale marului invetiatoriu si mantuatoriu alu omenimei. Că síela, pentru că par' c'audu vócea lui Ehov'a cătra Moise: *desléga-ti pletele incaltiamintelor tale si te róga, pentru că santu e locul unde stai tu astadi.* Cu temere, pentru că, facia de slabele mele puteri omenesci, sentiescu greutatea respunsabilitatii, ce o ieu a supra-mi ca preotu, prin disele cuvinte ale mantuatoriului Cristos. —

Sublima e chiamarea preotiesca, maretiu e scopulu ei! Ddieu-omulu i-a pus bas'a, elu a fostu antoiulu invetiatoriu, care au aretatu calea, pre carea apostolii si urmatorii loru au se pasiesca; elu li-a spusu, ce este programulu, chiamarea loru, in mediloculu popóreloru!

Se aruncámu numai, Iubitiloru Ascultatori, o privire scurta preste intrég'a omenime de pe rotogolulu pamentului si se esaminámu pucintelu: ce este scopulu tuturor lucrurilor, faptelor, vórbelor, prin cari omenimea dá semnu de viétia si se misca pe acestu pamentu? . . . Nesmintitu că ne vom convinge indata despre acelu adevéru: că scopulu intregéi activitati si cu unu cuventu, scopulu vietuierii omenimei pe acestu pamentu nu este altulu, de cătu — *invetiarea continua, desvoltarea si perfeptionarea mintei*, ca prin trens'a se devina la scopulu celu mai inaltu, la caus'a causeroru, carea este caus'a fora de cauza, adeca Ddieu.

Din acésta scurta privire preste omenime potemu vedé, I. Asc. cătu de adenci, cătu de salutari sunt cuvintele lui Cristos in dreptate apostoliloru prin cari li-a impusu detorinti'a se invetie popórale, ca astfelu prin invetiatura se cunósca pre Ddieu! Si acéste cuvinte le-au spusu Isusu inainte cu dóue mii de ani! si de atunci pana acum'a si pana la finea lumei vor straluci totu-de-una ca unu adevéru neschimbatu, ca unu adevéru eternu! pentru că: *ceriulu si pamentulu vor trece, dara din cuvintele mele nici o iota s'eu cirta nu se va stramutá pana nu se va face tóte.*

Apostolii petrunci de santieni'a cuvintelor invetiatoriului loru, cu vointia si resolutiune santa si cu puterea capetata dela santulu duchi, s'au latitu prin tóta lumea, au bine-vestitu invetiatur'a evangheliei, au aprinsu lumin'a credintiei la tóta taptur'a si stfelu, in mediloculu noptii intunecóse a mintei s'au ivitu radiele aurei, ce au treditu sufletele omenimei adormite la o viétia nóua fericita, in carea s'au mantuitu si se mantuescu toti cei ce asculta si implinescu invetiaturile lui Cristos.

Urmatorii apostoliloru, I. Asc. sunt preotii, si asia ei au ereditu si detorinti'a a padí de santulu focu aprinsu de mantuatoriulu nostru, ca acél'a se nu se stinga nici candu, ei au ereditu detorinti'a a invetiá in continuu popórale, ca se nu uite nici candu, ca chiamarea omenimei este a cunósce pre Ddieu si a se apropiá de elu.

Fiindu dara acést'a chiamarea preotiloru in generalu, cade afora de tóta indoiél'a, că si chiamarea preotiloru romani in specialu inca nu póte fi alt'a, ma, chiamarea preotiloru romani de a invetiá poporulu e cu atátu mai mare si mai indegetata in timpulu nostru: cu cătu vedemu că in timpurile vitrege abia trecute, preotulu romanu a remasu inderétru in acést'a privintia, si cu elu a remasu inderétru totu odata si poporulu. N'a fostu elu caus'a, nici poporulu; ci caus'a a fostu timpulu oscuru, giurstarile si inim'a reutaciósa a contrariiloru natiunei romane, cari ne-au opritu dela invetiatura si nu a lasatu pre romanu s'eu se descepte.

Acum, I. Ascultatori, timpulu oscurantismului a trecutu, giurstarile s'au schimbatu si ténenulu invetiamentului e liberu pentru ori si cine; romanulu s'a desceptatu *din somnulu celu de mórtel*! Acum la lucr'u cu barbatia! cu credintia tare si vointia de feru, căci Ddieu numai asia ni ajuta déca si noi ni vom ajutá; acum a stá si mai departe in nepesare, in lenevire si a nu invetiá, si nu inaintá cu carulu comunu alu civilizatiunei si alu culturei: ar insemná ruinarea, — perirea nóstra, si am umbá tocmai asia, ca cele cinci fete lenióse din evangelia, cari au intardiatu dela ór'a sosirei mirelui si s'a inchisu usi'a inaintea loru. Numai invetiatur'a ni este mantuirea, căci numai ea e capace a radica stavil'a iniriuriloru multilaterarie daunacióse, cari nisuescu a a ne măturá in abisulu cutrupirei si esistinti'a nóstra, ca romani, ni-o periclitédia.

Ajutatu de Ddieu, vinu ca preotu romanu in mediloculu vostru, Iub. Crestini, pentru a vi binevesti evangeli'a lui Cristos, pentru a ve conduce in interesulu si numele santu alu bisericéi si culturei nóstre nationale.

Primiti salutarea mea din inima curata! Primiti I. Ctini, incredintiarea: că cătu timpu mi-va ajutá Ddieu a fi in mediloculu vostru neincetatu voi starui in interesulu spiritualu si materialu alu Vostru si dintre tóte mai vertosu in interesulu mamei nóstre bisericéi si natiuni!

Éra a Vóstra detorintia remane ca cu aceea iubire si ali-pire se ve întórceti intru tóte lucrurile vóstre catra mine, cu care sum eu catra Voi, căci scrisu este: *„Care primesce pe vre-unulu dintre cei trimisi de mine, pe mine me primesce, si care me primesce pre celu ce m'a trimisu pre mine.“* (Ioanu XIII. 20.) avendu eu pentru tóte acestea a stá respundiatoriu naintea lui Ddieu, dupa cum dice Isai'a profetulu: *„Candu voi dice celui fora de lege cu mórté vei mori si tu nu ai graitu celui fora de lege ca s'eu se întórca si se fia viu, celu fora de lege va peri in reutatea sa si sufletulu lui ilu voi cere dela tine.“*

Si acum tu, eterne, atotpotinte parinte! veghiedia necontenitu prin santulu teu duchi langa mine si aréta calea pe carea eu si cu acestu poporu, impreuna mergendu, se aslamu foricirea, carea ai promis'o celor'a, cari cu inima curata o cauta. Amin.!

Despre alegerea mitropolitiloru si episcopiloru in Roman'a,

am scrisu in nrulu 26. alu foii nóstre, unde am reprodu su articulu I. din legea adusa de camera, care articlu este bas'a intregii sistemi. Reproducemu acum pe scurtu raportulu dlui Mihaiu Cogalnicianu in ast'a cauza, ce l'a facutu ca referinte alu comisiunii emise de camera. Este unu raportu vrednicu de multa atentiune. Elu contine:

Comitetulu D-vóstre in unanimitate a luat in consideratiune proiectulu infacisiatu de guvern; fiindu-cá cu totii, representanti esacti ai opiniunii Corpuriloru-legiuitórie si putemu dice ai natiunii intregi, simtimu necesitatea d'a regulá in fine organizatiunea bisericéi dominante in Roman'a; si acést'a cu atát'a mai multu, cu cătu timpulu ni este proprice, că nici odata n'am fostu mai favoriti de impregiurarile exterióre de cătu acum'a, spre a resolvá acésta cestiune in tóta independinti'a autonomiei nóstre politice, in tóta libertatea consciintiei nóstre religiose,

D-loru deputati, nu me voi intinde multu asupra acestei consideratiuni; fia-care din D-vóstra cunósce si sim'e, casi mine, ceea ce se petrecu in lumea ortodossa, si santulu patri-archu din Constantinopole le cunósce inca mai bine de cătu noi! Inim'a sa de parinte ecumenicu va simti negresitu, că a venitu timpulu de a linisci biseric'a ortodossa din Roman'a. Si acestea odata cunoscute, avemu dreptulu si detori'a de a dice, că cestiunea alegerii capiloru santei nóstre bisericéi ortodosse si a organizarii santului nostru Sinodu nu póte si nu se cuvine se fia una cestiune internationale; că ca este, a fostu si va fi o cestiune de resortulu consciintei nóstre ca poporu ortodossu, devotatu la religiunea parintiloru nostri, la libertatea si drepturile santei nóstre bisericéi, asiá precum le-am moscenitu de la parintii nostri!

Inspiratu de asemene simtimente si de asemene detorintie, comitetulu D-vóstra a primitu mai tóte articolele din proiectulu de lege alu guvernului, afara de articulu anteiu, care este bas'a a insusi proiectului; si aici, afara de onor. D. Georgiu Brateanu, unanimitatea comitetului a avutu marea parere de reu de a se vedé din inceputu in otarita diferintia de opiniune cu D. ministru de culte. Dati-mi voia D-loru deputati, de a intrá aci in o discussiune mai intinsa asupra acostui articulu, care este chei'a boltei noului edificiu religiosu ce D-nulu Telu voiesce a redicá in Roman'a.

Art. 1. din proiectu rumpe in totulu cu trecutul nostru secularu, rumpe cu tóte principiile societatii moderne si ni pregatesce pe venitoriu necumate greutate, cu atát'a mai mari cu cătu ele ni vor surveni sub velulu religiunei. Prin acestu articulu D. ministru nu voiesce nimicu mai pucinu de cătu a redicá din man'a natiunei, din man'a societatii laice dreptulu secularu ce l'a avutu si ce l'are de a-si alege capii bisericéi ortodosse la care apartiene marea majoritate a poporului romanu si a dá preponderantia, in exercitiulu acestui dreptu, puterii clericale, unui numeru marginitu de archierei! In contra acestei pretensiuni protestéza o stare de lucruri vechi de mai multu de cinci secole in ambele parti ale Romaniei! In adevéru si in Valachi'a si in Moldavi'a, mitropo-

litii si episcopii tierii pururia s'au alesu, s'au numitu si s'au instalatu in scaunele loru de puterea laica, candu de Domnu asistatu de consiliarii sei, séu cu divanulu tierii, candu de Domnu impreuna cu Adunarile obstesci.

Acestu mare dreptu alu strabuniloru nostri, in timpurile moderne, a fostu regulatu si inseratu in regulamentul organicu din 1832, santionatu de Turci'a musulmana, de Rusi'a ortodossa! éta ce dice legea fundamentale din 1832:

Art. 411. Spre a pastrá intru tóta nejcinit'a santientia vechile drituri si prerogative a clirosului Moldoviei, spre a oprí alunecarea abuseriloru intru ierarhi'a bisericesca, mitropolitulu si episcopii patrioti vor fi alesi dupa pamentescile legiuitele asiediamenturi numai din bisericasii adevirati pamenteni, de una pilduitória evlavia, cu bune sciintie si dovedite vrednicii, de la care deraza tienerea si pazirea invetiaturiloru santei nóstre religii si povatiuirea turmei pe calea mantuirii. Alegerea acestoru sufletesci parinti se va face, dupa driturile si obiceiurile pamentului, de catra obstésca obicinuit'a Adunare impreuna si cu cei din boeri ai ranguriloru anteiu, cari nu s'ar intemplá a fi madulari de acésta Adunare; si dupa ce acésta alegere se va intari de Domnu, parintii alesi indata se vor inscauná in a loru santei diregatorii cari le vor impliní in cuprinderea apostolicesciloru canóne si intocmai cu tóte legile si obiceiurile pazite pana acum in tíera. (Regulamentul organicu alu Moldaviei.)

Art. 1. Alegerea mitropolitului se va face dintre trei episcopi ce vor fi in lucrare, adeca: alu Romnicului, alu Buzului si alu Argesului, dupa drepturile si obiceiurile tierii, de catra obicinuit'a obstésca Adunare, sub presiedinti'a pravilniculu ei presidentu, dimpreuna cu boerii din trépt'a d'anteiu ce nu se vor aflá madulari ai acestei adunari, potrivitu Art. 359. si 360. din organiculu regulamentu. (Regulamentul organicu alu Valachiei.)

In cursulu seculiloru, o singura data, in timpulu Domniloru fanarioti, Patriarchulu din Constantinopole a voitu a interveni in alegerea capiloru bisericeii nóstre. Si atunci Adunarea Moldovei cu mitropolitulu si episcopii sei in frunte, protestandu in contr'a acestei pretensiuni, a respinsu pe calugarulu strainu ce voia a se pune in scaunulu mitropolitanu alu lui Teocstistu: unu firmanu imperiale a reintaritu drepturile tierii de a-si regulá singura, inde-afara de patriarchia, afacerile bisericeii sale si numirea capiloru sei religiosi; si unu blastemu sobornicescu afurisindu incercarea straina s'au impartitu scrisu pe pergamentu la tóte eparchiile Moldovei. Aceste acte se afla pana in diu'a de asta-di pastrate in arhivele nóstre! ele se afla inca mai bine inscrite in anim'a natiunii romane.

D. ministru Telu si intemeiéza sistemulu seu de alegere pe dóue considerante: anteiu pe acelea cá dupa canóne, capii bisericeii nu potu se fia alesi de mireni, si alu doilea cá voiesce a face se domine si in tíer'a nóstra principiulu de biserica libera in Statu liberu, rostitu de nemuritoriulu Cavour, intr'o tíera si in conditiuni cu totulu altele de cátu la noi, fia ca natiune, fia ca religiune! Aplicatiunea ce D. ministru de culte voiesce a face pentru Romaní'a a axiomului contelui Cavour este cu totulu eronata. Altele sunt conditiunile Italiei si ale bisericeii catolice; altele sunt conditiunile Romaniei si ale bisericeii ortodosse. La noi Statulu este formatu si unitu, si biserica, in locu d'a fi o pedica la formarea si unirea tierii, a fostu din contra unu puternicu impieuna luptatoriu in favórea ideei nationale. Itali'a erá sfasiata in mai multe Statu, si biserica catolica, in locu d'a lucrá la intrunirea si intarirea patriei, a fostu pururia una stavila desvoltarii si unitatii Statului Italianu. La noi puterea laica, fara a tiené in jugu biserica, pururia a predomnit puterea claricala. In Itali'a, puterea papala tienea sub jugu Statulu si societatea civile. Si de aceea, candu contele Cavour a rostitu: biserica libera in Statulu liberu, elu cerea emanciparea Statului de sub jugulu bisericeii; intr'alte cuvinte: biserica libera in Statu liberu, in inalt'a cugetare a marelui ministru Italianu, insemná in fapta Statulu liberu in biserica libera. Intelegeti bine, D-loru deputati, cá acésta stare de lucruri din Itali'a nu are nimicu a face cu impregiarile nóstre politice, sociale si religiose.

Totu atátu de pucinu intemeiatu este si alu doilea argumentu alu D-lui ministru de culte, adeca: cá alegerea si numirea episcopiloru fia prin Domni, fia prin Adunari laice este contraria canóneloru. Si aici am diferitu cu opiniunea de D. ministru. Canóne neviolabile sunt acelea cari au a face cu dogmale, éra nu cu organizarea esterióra a bisericeii, cu administrarea, cu relatiunile sale esterióre, cu Statulu si cu

societatea laica. Aceste tóte variéza dupa timpuri, dupa impregiarari, dupa tieri, dupa starea societatiloru. Si spre a dovedi acést'a, n'am trebuintia de cátu d'a vi aretá cá, inprivinti'a organizatiunii bisericeii si mai alesu in ce s'atinge de modulu de numire séu de alegere a capiloru bisericeii, fia care tíera si-are deosebitele sale legi, si asiediaminte. Altu-feliu este sinodulu care in Rusi'a propune Imperatorului ortodossu pe candidatii de mitropoliti si de episcopi si altu-felu este sinodulu alegatoriu din Grecia. In Austro-Ungaria unii din capii bisericeii ortodosse se alegu de adunari compuse de preoti si de mireni; alii si d'adrechtulu se numescu de catra unu suveranu eterodossu. In Serbiia, ale careia relatiuni bisericesci catra patriarchulu de Constantinopole sunt mai acelesi ca si ale Romaniei, mitropolitulu si eppii se numescu directu numai de catra Domnu.

(Va urma.)

EDUCATIUNE.

Omulu, dupa natur'a sa, este intreitu: corpu, sufletu si intielegintia.

Invetiamentulu seu trebuie se fia si elu intreitu: fisicu, morale si intelectuale.

Se numesce invetiamentu fisicu, gimnastic'a corpului: *invetiatur'a maiestriiloru.*

Se numesce invetiamentu intelectuale, gimnastic'a inteligintiei: *invetiatur'a sciintieloru.*

Se numesce invetiamentu morale, gimnastic'a sufletului: *invetiatur'a buneloru moravuri,* si, prin bune moravuri, intielegemu: amórea de Dumnedieu si de patria, respectulu catra parinti, stim'a de noi insine, simtiementulu justului, iubirea de labóre, simtiementulu umanu, simtiementulu crestinu.

Invetiatur'a maiestriiloru si sciintieloru ni-o dá *instructiunea,* care cuprinde: invetiamentulu fisicu si intelectuale.

Invetiatur'a buneloru moravuri ni-o dá *educatiunea,* care cuprinde invetiamentulu morale.

Astu-felu instructiunea este cultur'a fisica si intelectuale, educatiunea e cultur'a morale.

Unu invetiamentu conformu cu natur'a omului se cuvine dara se fia: fisicu, intelectuale si morale.

Acést'a se numesce *invetiamentulu integrale.*

Ne bucurámu d'unu asemenea invetiamentu?

Din nefericire, nu.

Lipsesce din invetiamentulu nostru publicu partea cea mai esentiale: *educatiunea,* cultur'a morale, invetiatur'a buneloru moravuri.

Acésta insemnata lacuna e caus'a cá invetiamentulu, in locu d'a- fi pentru societate unu bine, a devenitu unu periclu, o amenintiare.

Si esperiinti'a a doveditu cátu este de vatematoriu societatii omulu intalentatu fara caracteru, cáte desastre au adusu geniurile, candu au fostu geniuri rele.

Misiunea instructiunii este d'a desvoitá talentele: a educatiunii d'a formá caracterele.

Educatiunea este superióre instructiunii, prinracést'a cá instructiunea procura societatii *ómeni de meserie:* juriconsulti, medici, architecti, pictori, istorici, oratori, ómeni de spada, la dispositiunea tuturoru causeru bune séu rele, drepte séu nedrepte, numai talentulu séu valórea loru se fia bine recompensate: Educatiunea dá patriei *barbati de animá:* cetatieni desinteresati si probi, patrioti ferventi si devotati, aperatori curagiosi ai dreptului, semenatori infatigabili ai verbului, la servitiulu numai alu causeru celoru drepte, alu causeru celoru mari, chiar candu recompens'a loru este ingratitudinea, temniti'a, esilulu.

Educatiunea dara este fundamentulu pe care instructiunea ar trebui se odifice.

Fara educatiune, sciinti'a nasce monstri ca Nerone, ca Eliogobalu, séu geniuri rele ca Machiaveli, ca Loiola.

Asia dara de educatiune s'ar fi cuvenitu se ne ocupámu cu asiduitate.

Cu tóte acestea, pe candu instructiunea a progresatu intr'unu modu care a desceptatu mai multu ingrijirea, pe candu ea ni-a datu advocati cari vendu procesele, magistrati cari vendu justiti'a, ministri cari vendu tíer'a, represintanti ai natiunii cari isi vendu consciinti'a, publicisti cari si vendu pen'a: educatiunea cari da atleti ai adeverului, campioni ai justitiei, apostoli ai umanitatii, este prescrisa din invetiamentu.

Déca omulu ar fi numai o fíntia materiale si intelectuale, ca ori-ce bruta, déca ar fi facutu numai se consume si se distruga ca tigrulu, am intielege sistem'a acést'a de invetiamentu, si fieri-

inte a rafiná inteliginti'a ca se seduca, se 'ncele, se traga in cursa, si a desvoltá muschii ca se se lupte, se invinga, se estermine. Dar elu e si fiintia morale si, ca astu-felu, are misiunea nu d'a induce in eróre fiintiele vietuitórie, nu d'a despoporá pamentulu ci d'a luminá, d'a multiplicá, d'a ameliorá; si unu invetiamentu, cum este astadi, puru materiale, puru mecanicu, abrutisa pe celu mai instruitu omu, pentru cá omulu nu se distinge de bruta de cátu prin idei'a morale, pentru cá, fara cultur'a morale, omulu nu e de cátu celu mai inteligente, celu mai astutu si celu mai crudu din animale.

Dar nu numai atât'a: chiar acestei instructiuni, care, de si erá necompleta, dá cu tóte astea si multi cetatiani buni in tóte ramurile, pentru cá cultur'a morale o aveau d'acasa, din caminulu paternu, si chiar acestei instructiuni, dicu, i-s'a pusu calusulu, s'a inconjuratu de obstacule: s'au desstituitu din invetiamentulu secundaru profesorii cei mai buni, s'au veduvitu catedre de barbati distinsi, ca N. Ionescu; candidatiloru de invetiatori, cari esu din scólele normali, nu li se mai da diplome, si din caus'a acést'a; aceste scóle nu mai sunt cautate, se desiérta din di in di, invetiamentulu primare rurale s'a lasatu in sarcin'a preotiloru de prin comune, cari mai antaiu ei ensisi au trebuintia de invetiamentu, si cari n'au timpu nici macar se tóce la biserica, se citésca *vecerni'a* si *utreni'a*, ocupati cu afaceri private si rituali mai lucrative.

Am vedutu noi insine, cu profunda durere, pe la mai multe comune rurale, junii tierani intorcendu-se cu tesilele de gátu dela scóla, unde perdusera unu timpu fórte pretiosu pentru tierani, fara a schimbá lectiunile mai multe dile consecutive; din cauza cá popa-nvetiatoriulu a fostu retienutu la cutare prasnica, la cutare pomana, la cutare parastasu, la cutare ingropatiune, la cutare maslu, séu a esitu cu crucile se plóue ori se nu mai plóue, — dupa ordinile ministriloru — séu pentru c'a fostu la seceratu séu la cositu, la strinsu, ori pentru cá n'are placere se mérga in unele dile la scóla, pe care o privesce ca o angara.

Si chiar déca ar face reu, culp'a nu este a loru. Preotii nostri sunt cetatieni, sunt parinti de familia si, ca se traiésca, au nevoia se lucreze. Fara remunerariu, si chiaru cu remunerariu de optu-spre-diece lei pe luna, nu se potu tiené.

Nu vorbimu de preotii-profesori de prin urbe, a caror'a instructiune e necontestata si cari si implinescu detoriile cu sanctitate.

Astu-felu invetiamentulu este organizatu ca se nu se invetie. Si instructiunea, in locu se se completeze, se paralisa, pentru cá asia se cere de strainu.

Cátu pentru educatiune, pentru cultur'a morale, ea e condamnata a n'avé nici-o-data fiintia, pentru dóue motive: 1), pentru cá lucrulu, dupa care alérga multimea, este inavutirea si mărirea, si prin bune moravuri nu se inavutiesce cine-va multu si rapede: si 2) pentru cá cultur'a morale, in locu se ne dea curtesani, adulatori, ce sunt si la moda si 'n stima, face ómeni de omenia, si omulu de omenia este pusu la index, nu póte fi neci odata binevedintu la curte, si nu pote fi suferitu in afacerile tierii. Déca ocupa vr'o functiune, ori ca profesore ori ca judecatoriu, ori ca administratoru, mai curendu séu mai tardiu este desstituitu, déca e ministru, i-se retrage increderea: déca e'n consiliulu comunale, in consiliulu judetiénu, in adunarea legiuitória, consiliulu si adunarea se disolvu; déca e publicistu, e tassatu de perturbatore si intemnitatu; déca sta retrasu, e'n culpá cu suffa cu foile foculu revolutiunii si e aruncatu in puscaria. Omulu de bine nu e lasatu in pace nici unu momentu din vietí'a lui: desceptu, elu conspira, adormitu, se aducu in contr'a-i probe c'a visatu resturnari.

Vanitatea parintiloru tiene ca copiii loru se fia in lumea mare — cum se numesce lumea avuta in limbagiulu celoru ce dau avutiei si puterii numele impropriu de marire — si omulu probu nu e inviatu la mascaradele si la prasnicele unei asemenea lumi, la balurile si la mesele oficiali. Imprejurulu unor asemenea mese, dau tarcole numai corbii, numai paserile de préda, numai copoii domesticiti séu de domesticitu, numai ómenii fara simtiementulu demnitatii, renegatii cari nu se rosiescu se 'nehine astadi in sanetatea aceluia pe care l'au blastematu ieri; se-i laude virtutile pe cari nu le are, se-i préinaltie calitatile care i lipsescu, se-i admire actele cele mari pe cari nu le-a facutu si n'are de gandu se le faca; se adere la tóte despoiarile, se incuviintieze tóte fara-de-legile, se 'ncuragieze tóte crimele.

Unu invetiamentu dara, care a luat de la omu calitatea d'a sci cum se fure spre a se inavuti si ambitiunea d'a deveni sluga, ca se-i dica cei mai mici de cátu elu *stepane*, unu invetiamentu care nu lasa nici o perspective de 'naintare, nu e de gustulu parintiloru epocii; si de aceea educatiunea e neingrijita.

O data cultur'a morale lasata la o parte ca unu vestimentu vechiu, a carui-a moda a trecut, invetiamentulu nostru publicu remane curatu animale, invetiamentu de pantece.

Dar totu acést'a cere si epoc'a.

Si apoi ce ni pésa?

Déca din lips'a de cultura morale n'avemu moravuri, avemu *naravuri*, si acestea riméza 'mpreuna.

Lipsindu-ne educatiunea, nu suntemu tocmai unu poporu civilisatu, dar avemu totu ce trebuie unui *nerodu*:

Aceste d'o cam data ca daruri dinaintea nuntii. Zestrea cea mare are se vina pe urma: coloniile garmane si indigenarea Jidoviloru.

Totu parendu-ni-se cá mergemu inainte, am retrogradatu. Ne aflámu cu vre-o câte-va sute de ani inapoi, si, déca vom merge totu astu-feliu, avemu s'ajungemu bine, cáci avemu s'ajungemu la patriarchatu.

Popórele mai antaiu au fostu guvernate de patriarchi, apoi de regi, apoi de consuli. Asia au mersu societatile: catra apogen.

Noi inaintámu in sensu contrariu, de la verfu catra basa, de la ceriu catra pamentu, de la vietia spre mórté.

Parintii nostri cari se guvernau de sine, care nu erau proprietatea nimenui, erau mai inaintati de cátu noi.

Cine ar puté crede acést'a?

Si cu tóte astea, acést'a este esactulu adevéru.

Ei nu erau de cátu nisce ceaslovári cari se pricepeau se manúiesca mai bine spad'a de cátu pén'a. Ei nu invetiau de cátu pana la saltire inclusivu. Ceaslovulu cuprindea invetiamentulu primare, saltirea pe celu secundariu. Dar prim'a lectiune ce li se dá intrandu in catisme — clasele liceale de pe acelu timpu — erá unu imnu la virtúte, o amenintiare facuta vitiului, care incepea precum urméza:

„Fericitu (e) barbatulu care in calea (batuta de) pecatosi n'a statu si pe scaunulu perdietoriloru n'a siediutu, ci in legea Domnului (si-au pusu) voi'a lui, si in legea lui a cugetatu dí'a si nóptea, Elu (barbatulu virtuosu) va fi ca unu arbore (fructidoru) resaritu langa fantanele apelor, care va dá fructulu seu la timpulu seu si frundi'a lui nu va cadé.

„Nu asia (va fi si pentru voi) pecatosiloru, nu asia; ci ca pulberea ce o suffa ventulu de pe faci'a pamentului (asia ve veti stinge).

„Astu-felu vor peri pecafosii.“

Din acestea vedemu cá ceea ce parintii nostri invetiau in scóla, erá mai multu cultura morale, laud'a si admiratiunea virtutii, stigmatizarea vitiului.

Ei cari dreptu tóte cartile de studiu n'aveau de cátu ceaslovulu, saltirea, bibli'a, evangeliulu, dar cari in aceste carti invetiau morala, sciau se fia independinti, liberi, se aiba o ostire, se fia toti osteni, se bata moneta cu efigi'a Domnului lor, se fia *suverani*.

Noi, cari nu mai suntemu ceaslovári; noi, cari citimu in stele si 'n sóre; noi, laureatii, licenciatii, doctorii in dreptu, in filosofia, in teologia, in medicina, in matematica; noi, cu vastele nóstre cunoscintie, ne-amu bagatu la stepanu, am alienatu suveranitatea natiunii, noi nu mai putemu se ne inarmámu de cátu clandestinu ca telharii séu celu pucinu conspiratorii, cáci inarmarea tierii pe facia este 'n contr'a actului de vasalitate, subscrisu de... regime; nu putemu se mai batemu moneta cu efigi'a Domnului, cáci monet'a cu efigi'a capului statului este semnu suveranitatii si noi nu mai suntemu suverani, ci raiete: nu mai avemu libertati de cátu nominali: bandele de ucigasi s'au substituitu natiunii; unu regime de umilire si de jafuri, o tovarasia de exploatori, de storcatori, dau legi, administra, judeca, esecuta.

Acést'a probéza pana la evidintia cá cultur'a intelectuale este inferióra cultúrei morale.

Cultur'a morala a avutu totu-de-un'a rolulu celu mai mare in independinti'a si libertatea popóreloru, in mărirea, prosperitatea si durat'a statelor.

Istori'a ni aréta cá, prin puritatea moravurilor, popórele mici au fondatu state putinti, pe cându, prin depravarea lor, imperiuri mari au caditu din vechi'a loru marire in debilitate si umilire.

Care fú óre misteriuulu puterii parintiloru nostri cari, pucinu numerosi, smerira mai multe sute de ani orgoliulu Unguriloru si Poloniloru, si infruntara ferocitatea Turciloru si Tatariloru, cari la Calugareni optu mii numai, resistara la doue-sute de mii de sectari fanatici ai lui Mahomet si remasera domni pe campulu de bataia, silindu pe vizirulu Sinan se retréca podulu Neajlovului, cari cucerira Dobrogea si unira pentru cátu-va tierile romane sub unu sceptru, cari prin necontentite lupte conservara autonomi'a tierii loru intr'unu timpu in care Bizantinii, Bulgarii, Serbii, Grecii si Ungurii cadeau sub dominatiunea musulmana?

Instructiunea ?

Nu, căci nu puteau se existe scoli într'o epocă în care de-sele încursiuni ale barbarilor și necurmatele resbele de apărare nu lasau parintilor nostri nici un moment de repaus.

Secretul puterii loră era: *amorea de patria*, cuventu magicu care stingea tôte urele, legă tôte inimile, unia pe toti Romanii în di'a pericolului, li fortifică bratiulu și li asigură victori'a.

Acestu simtiementu puternicu, din nefericire, la noi nu mai esiste.

Éta de ce noi, mai instruiti și mai numerosi de câtu strabunii nostri, suntemu mai debili, mai maltratati.

Suntemu cadiuti.

Si acést'a e o pedépsa a ceriului-prédreptu.

Renasca-se în noi amorea de tiéra, si ne vom radica.

Acusarile reciproce vor tacé, aversiunile se vor stinge, inimile romanesci se vor cautá si se vor iubi, toti Romanii vor fi unu sufletu în mai multe millióne de corpuri, si acést'a li va face forti'a.

Dar ca acestu simtiementu se se renasca, trebuie se se deenatiunii cultur'a morale.

„Romanulu.“

N. B. Locusténu.

(Va urmá.)

E C O N O M I A

Vien'a 28. dec. n.

(*Pretiu bucateloru*) Grâulu de Banatu, de 85½ — 87 de pundi cu 7 fl. 10 cr. — 7 fl. 28. — Grâulu de Tisa, de 84 — 87 pundi trecea cu 7 fl. 25 cr. — 7 fl. 27½ cr. Secar'a de 79 pundi cu 4 fl. 20 cr.

Pesta, 30. dec. n.

(*Pretiu bucateloru*) Grâulu de 81 — 87 pundi trece cu 6 fl. 40 cr.

Secar'a de 78 — 80 pundi cu 3 fl. 27½ cr. — ovesulu de 50 pundi cu 1 fl. 65 cr. — Cucurudiu s'au vendutu 900 de centenarie (magi) câte cu 3 fl. 60 cr.

VARIETATI.

= *Delegatiunea congressuala*, despre a careia conchiamare din partea Prea Santei Sale Domnului Episcopu amintiramu în nr. trecut, s'a intrunitu marti în 19 decembre st. v. si tienú siedintie dœe dile. Dintre membrii esteri s'au infacisiatu Reverendissimulu Domnu protopresviteru alu Versietului Joanu Popoviciu, dd. Vincentiu Babesiu din Pest'a si Constantinu Radulescu din Lugosiu.

= *Bãile de carbuni de pãtra de la Petrogeni*, pre lini'a sudica a calei feratú în Transilvani'a, s'au aprinsu si ardu de mai multe dile. Pana acum, tóta trud'a de a stinge foculu, remase fora de resultatu.

= *Tesauru gasitu*. În hotarulu de Nyir langa Ego polea (Kecskeméth) doi tierani sepandu au gasitu 2200 de bani de argintu si o cuthia cu bani de auru. De comunu se presupune cã acesti bani sunt de pre timpulu crucéferiloru si au fostu cass'a de resbelu a cutarei speditiuni crucete. Se scie cã regii Ungariei mai anteu nu s'au invoitu ca crucéferii (cari veniau din Europ'a apu sãna si voiau se trãca prin Ungari'a ca se mërga la pamentulu santu a luá Ierusalimulu din man'a turciloru) se aiba calea prin Ungari'a. Mai apoi, dupa ce li-a deschisu calea, regii i-au atacatu în tiéra sub pretestu cã fura si gefuescu de la locuitori. Unu despartimentu de crucéleri (purtatori de cruce, cã purtau pre vestminte semnulu crucii) va fi fostu atacatu si batutu în acestu hotaru, si imprasciandu-se si-au ingropatu cass'a ca se nu ajunga în man'a ungariloru.

= *Cãile de feru în Turcia*. Pregatirile pentru cãile de feru în Bulgari'a si în Bosni'a sunt aprópe a se sfarsi.

= *Sinodulu din Constantinopole*, ce s'a tienutu de curundu în caus'a despartirii bisericesci a bulgariloru, s'a pronunsiatu în contr'a pretensiuniloru bulgare pentru o biserica nationala. Dar bulgarii, cu permissiunea Sultanului, au dejã hierarchia propria nationala. În sinodu, numai Cirilu patriarculu Ierusalimului a spriginitu dorintiele bulgariloru. Pentru acést'a, Cirilu astadi e amaru persecutatu. Inse crestinii din Asi'a, si desclinitu arabii, ilu spriginescu pe Cirilu, si au trimisu deputatiuni la Constantinopole se-lu róge pe patriarculu a se absolvá Cirilu de veri ce persecutiune.

= *Patriarculu Romei Piu IX. despre diurnalistii de ovrei*. La episcopulu Romei s'au dusu mai multe notabilitati din urbea eterna se-i poftésca sorbatori fericite. Episcopulu-patriarcu vorbi despre relele ce necagescu societatea moderna, despre nemoralitatea si seraci'a ce se incuiba totu mai tare, si în fine despre diurnalistii de ovrei cari incalcescu si incurea priceperea crestiniiloru. Dise patriarculu: „Suntemu aprópe de nascerea Domnului nostru Isus Cristos, si-mi aducu a minte de cuvintele lui Dumnedieu prin gur'a prorocului ce dicé: „Boulu si-a cunoscutu pre stepanulu seu si asinulu a cunoscutu ieslea domnului seu; inse pre mine fii lui Israilu nu m'au cunoscutu.“ *Ovreei* acestia, cari scriu atâte uritiuni si blasfemii prin diurnalele loru, nu cunosc pre Dumnedieu; *boii* acestia se credu tari, pentru cã cõrnele sun semnulu tarlei. Dar va veni di'a judetiului. . . “

Dumnedieului Romaniei.

Dómne sante-alu Romaniei,
Aibi mila d'alu teu poporu.
Rumpe lantiulu tyraniei
Pentru elu în viitoru!

Ilu ridica la marire,
Casi'n timpulu lui Stefanu;
Dã-i lauri de nemurare,
Sferemandu p'alu lui dusmanu!

Velulu mortii celu de ghiatia
Rumpe-lu, Dómne ntr'unu minutu,
Dã-i putere si viétia,
Si maritulu seu trecutulu!

Sant'a cruce salvatøre
A nemului omenescu
Fã-o ér' triumfatøre
Pre stindardulu romanescu!

Si potópele barbare
Versate în Occidentu
Se fuga tremuratøre
Ér' din nou în orientu!

Si acvil'a gloriósa
Se se pérda susu în nori,
Stéu'a nóstra luminósa
S'o gasésca printre sori,

Si cu ea în infratire
Sub tronu-ti nemuritoru
Se inóte 'n nemurare
Dómne, Sante Creatorulu!

M. C. „T.“

CONCURSU.

Poftindu unu capelanu langa parochulu din Husaseu Cottulu Biharei protopresviteratulu Oradii-mari, cu acést'a se scrie concursu.

- Dotatiunea va fi:
- 1) $\frac{1}{3}$ parte de pamentu din un'a sessia.
 - 2) $\frac{1}{3}$ parte din biru dela 273 case
 - 3) $\frac{1}{3}$ parte din stóle din intrég'a comuna.

Doritorii de a concurge la acésta capelania sunt avisati a-si ramite recursurile sale bine instruate dupa „Statutul Organicu” adresate comitetului parochialu din Husaseu — tramisè deadreptulu protopresviterului tractualu D. Simeonu Bic'a in Oradea-mare, pana la 7 Ianuariu 1873, candu va fi deodata si alegerea.

Datu in Husaseu in 10 Decembre 1872.

1-3

Comitetulu parochialu

in contielegere cu protopresviterulu tractualu

Concursu.

2-3

De parochi'a romana din Tornia se tienu beneficiile 34 jugere de pamentu aratoriu comasatu, 90 de case, dela case cu pamentu compete biru 2 mesuri de bucate — dela jeleri 1 mesura; si apoi stólele indatinate. Doritorii de a fi alesi de preotu la parochi'a acésta, au a adresá recursulu catra comitetulu parochialu, si a-lu transpune Protopresviterului cercualu Ioanu Ratiu — de sine se intielege, ca cei ce nu sunt hirotoniti, se produca testimoniulu de teologia, si de calificatiune, — dara mai nainte de alegere se se arete la fati'a locului Tornia pentru a cantá in S. biserica. — Alegerea se va tiené in 31. Dec. 1872.

Totu in acésta comuna se deschide concursu si pentru postul invetiatorescu — pe langa salariulu 3 $\frac{1}{2}$ jugere de pamentu aratoriu, 150 fl. 3 org. de lemne cartelu liberu, doritorii a castigá statiunea acésta au a produce testimoniulu despre absolvarea preparandiei, si de calificatiune. — Recursele adresate comitetului parochialu a le transpune la protopopulu Aradului Ioanu Ratiu — in Aradu. Alegerea se va face in 31. Decemvre 1872.

Aradu, 12. Dec. 1872.

in contielegere cu Comitetulu parochialu

Joann Ratiu

protopopu Aradului.

Concursu.

2-3

Pentru ocuparea postului de capelanu pre langa preotulu Traila Martinovicu din Costeiu-mare si micu, protopresviteratulu Hasiasiului. Emolumintele sunt: din dóua sesiuni de pamentu parochiali, si din venitele stolari a treia parte. Doritorii de a ocupá acestu postu au se substérna pe langa recoursele instruite in intielesulu St. organicu si testimoniulu de absolvire aloru 6 clase gimnasiali, adresandule comitetului si sinodulu parochialu pana in 28. Decemvre 1872. candu este a se tiené si alegerea.

Costeiu-mare si micu 10. Decemvre 1872.

Cu scirea mea

Trifonu Siepetianu, m. p. ad. prof.

Comitetulu parochialu.

Comunicatiunea de pre cáile de ferri.

Viena - Pest'a.

Din Viena	p'léca la 7 ore 55 min. dem. si 8 ore 25 m. séra
Marchegy	" 6 " 42 " " " 10 " 11 " n.
Paston	" 10 " 30 " " " 11 " 9 " n.
Neuhisel	" 1 " 28 " d'ia " 2 " 17 " n.
Ajunge in Aradu	" 4 " 55 " sér'a " 6 " 6 " dem

Pest'a - Viena.

Din Pest'a	p'léca la 9 ore 51 min. dem. si 9 ore 35 m. séra
Neuhisel	" 1 " 57 " d'ia " 1 " 15 m. n.
Poston	" 4 " 48 " d. m. " 4 " 24 m. d.
Marchegy	" 5 " 53 " " " " 5 " 24 m. d.
Ajunge in Viena	" 6 " 36 " " " " 6 " 9 " "

Aradu - Pest'a.

Din Pest'a	p'léca la 6 ore 5 min sé. si 7 ore 30 min dem.
Czeglid	" 9 " 5 " " " " 10 " 18 m. d.
Solnocu	" 10 " 37 " n. " 11 " 7 " d'ia
Chilhasz	" 3 " 30 " " " " 2 " 1 " "
Chilhasz	" 4 " 17 " " " " 4 " 17 " "
Cartiszu	" 5 " 29 " " " " 3 " 15 " "
Ajunge in Aradu	" 6 " 4 " " " " 3 " 42 " dem

Aradu - Pest'a.

Din Aradu	p'léca la 13 ore 25 min d'ia si 9 ore 4 m. séra
Cartiszu	" 12 " 52 " " " " 9 " 46 " "
Chilhasz	" 1 " 35 " " " " 10 " 44 " "
Chilhasz	" 2 " 10 " " " " 11 " 41 " "
Solnocu	" 3 " 1 " " d. m. " 4 " 17 " "
Czeglid	" 5 " 5 " " sér'a " 5 " 36 " "
Ajunge in Pest'a	" 8 " 37 " sér'a " 8 " 43 " "

Pest'a - Orade.

Din Pest'a	p'léca la 6 ore 5 min sér. si la 7 ore 35 min dem
Czeglid	" 8 " 55 " " " " 10 " 33 " "
Solnocu	" 9 " 58 " " " " 11 " 22 " "
Pilsböck-ladány	" 1 " 15 m. n. " 2 " 35 " "
Ajunge in Oradea	" 4 " 45 " d. " " 4 " 47 " "

Orade - Pest'a.

Din Orade	p'léca la 11 ore 29 min d'ia si 9 ore 9 min sér'a
Pilsböck-ladány	" 2 " 25 " " 12 " 37 " n.
Solnocu	" 4 " 46 " d. m. " 4 " 44 " d.
Czeglid	" 5 " 32 " d. m. " 5 " 55 " s.
Ajunge in Pest'a	" 8 " 37 " sér'a " 8 " 47 " d.

Unu ramu prin Dobritinu si Carei la Salmbure, si inderetru, comunicandu asistenta de aduce ori pre di.

Pest'a - Temisior'a.

Din Pest'a	p'léca la 5 ore 37 min. sér. si 7 ore 5 min. dem.
Czeglid	" 8 " 22 " " " " 9 " 35 " "
Seghedina	" 12 " 32 " " " " 1 " 44 " d. m.
Serjén	" 19 " 50 " " " " 1 " 59 " "
Orosalmosiu	" 1 " 15 " " " " 2 " 24 " "
Valeant	" 1 " 37 " " " " 2 " 51 " "
Mecseu	" 1 " 56 " " " " 3 " 9 " "
Chilinda a dr.	" 2 " 24 " " " " 3 " 33 " "
Zimbor'a	" 3 " 58 " " " " 4 " 7 " "
Geothermosiu	" 3 " 22 " " " " 4 " 31 " "
Szalosiu	" 3 " 45 " " " " 4 " 54 " sér'a
Ajunge in Temisior'a	" deman si la 5 " 9 " sér'a

Cu tiparitul lui Stefanu Gyralai.

Proprietatea si editur'a dicecelor aradane.

Redactoru responsatoriu Georgiu Popa (Pop).

Temisior'a - Baziasiu.

Din Temisior'a	p'léca la 10 ore 41 min. n. si 9 ore 40 min. de.
Sacalazu	" 10 " 56 " " " " 10 " 7 " "
Gheretamosiu	" 11 " 19 " " " " 11 " 7 " "
Zimbor'a	" 11 " 45 " " " " 12 " 18 " d'ia
Chilinda M.	" 12 " 24 " " " " 1 " 48 " "
Maeruin	" 12 " 45 " " " " 2 " 32 " "
Valeatin	" 1 " 19 " " " " 3 " 6 " "
Orosalmosiu	" 1 " 48 " " " " 4 " 44 " "
Serjén	" 2 " 42 " " " " 5 " 38 " "
Seghedinu	" 2 " 42 " " " " 5 " 47 " "
Czeglid	" 6 " 46 " d. " " 6 " 5 " "
Ajunge in Pest'a	" 9 " 10 " d. " " 8 " 12 " "

Temisior'a - Baziasiu.

Din Temisior'a	p'léca la 5 ore 32 min. s. si 8 ore 36 min. séra
Sigru	" 5 " 56 " " " " 9 " 12 " "
Jubelu	" 6 " 12 " " " " 11 " 59 " "
Defa	" 6 " 41 " " " " 11 " 7 " "
Moravita	" 7 " 2 " " " " 12 " 9 " n.
Versethu	" 7 " 39 " " " " 1 " 50 " "
Jasenova	" 8 " 14 " " " " 3 " 35 " "
Beserica Alba	" 8 " 35 " " " " 4 " 37 " d.
Ajunge in Baziasiu	" 8 " 58 " " " " 5 " 9 " d.

Baziasiu - Temisior'a.

Din Baziasiu	p'léca la 6 ore 37 min. s. si 8 ore 50 min. séra
Biserica Alba	" 7 " 2 " " " " 9 " 44 " "
Jasenova	" 7 " 41 " " " " 11 " 26 " "
Versethu	" 8 " 18 " " " " 1 " 14 " n.
Moravita	" 8 " 48 " " " " 2 " 15 " n.
Defa	" 9 " 14 " " " " 3 " 16 " "
Jubelin	" 9 " 42 " " " " 4 " 13 " "
Siagru	" 9 " 58 " " " " 4 " 45 " "
Ajunge in Temisior'a	" 10 " 21 " sér'a " 5 " 23 " d.

Orade - Aradu.

Din Orade	p'léca la 5 ore 5 min. s. si 7 ore 65 min. dem.
Lesin	" 5 " 34 " " " " 8 " 33 " "
Cepfa	" 6 " 54 " " " " 9 " 9 " "
Salonta	" 6 " 23 " " " " 10 " 13 " "
Jula	" 7 " 34 " " " " 12 " 38 " "
Chilba	" 7 " 34 " " " " 12 " 38 " "
Chilhasz	" 4 " 17 " " n. " 2 " 32 " "
Cartiszu	" 5 " 29 " " n. " 3 " 15 " "
Ajunge in Aradu	" 6 " 4 " d. " 3 " 42 " "

Aradu - Orade.

Din Aradu	p'léca la 13 ore 25 min. dem. si 9 ore 4 min. sér'
Cartiszu	" 12 " 52 " " " " 9 " 45 " "
Chilhasz	" 1 " 35 " " " " 10 " 44 " "
Chilba	" 2 " 45 " " " " 7 " 7 " d. m.
Jula	" 4 " " " " " " 8 " 20 " "
Salonta	" 4 " " " " " " 9 " 39 " "
Cepfa	" 6 " 52 " " " " 10 " 6 " "
Lesin	" 7 " 17 " " " " 10 " 28 " "
Ajunge in Orade	" 7 " 17 " " " " 10 " 28 " "
Ajunge in Orade	" 7 " 17 " " " " 10 " 28 " "

Alba Julia - Aradu.

Din Alba Julia	p'léca la 4 ore 21 min. demaneti'a
Vintulu de jos	" 4 ore 54 min.
Orestia	" 5 ore 49 min.
Dev'a	" 6 ore 53 min.
Bramscia	" 7 ore 21 min.
Iile	" 7 ore 47 min.
Zamru	" 8 ore 32 min.
Soversinu	" 9 ore 12 min.
Berzova	" 9 ore 58 min.
Conopu	" 10 ore 15 min.
Rada	" 10 ore 47 min.
Paulsizu	" 11 ore 14 min.
Ghirocu	" 11 ore 50 min. demaneti'a